

فصل اول

حسابرسی عبارت است از فرآیندی منظم با قاعده و سیستماتیک جهت جمع آوری و ارزیابی بی طرفانه شواهد در مورد وقایع اقتصادی جهت تعیین درجه انطباق آن با معیارهای از پیش تعیین شده و گزارش آن به افراد ذینفع .

پیش نیاز حسابرسی وجود یک سری معیار از پیش تعیین شده است این معیار مشخص استانداردهای حسابداری می باشد.

از جمله دلایل ضرورت وجود حسابرسی :

✓ پیشرفت صنعت و تجارت و به وجود آمدن مقررات و قوانین جدید

✓ جدایی مدیریت از مالکیت

✓ تردید در مورد شایستگی مدیران در جهت حفظ منافع سهامداران

اظهارنظر حسابرس نسبت به صورت های مالی موسسه مورد رسیدگی تابع رسیدگی صورتهای مالی آن در سال جاری است .

حسابرس هیچ گاه بدون رسیدگی به صورتهای مالی نظر حرفه ای خود را در مورد حسابها بیان نمی کند.

در تیر ۱۳۴۲ و با نام انجمن قانونی محاسبین قسم خورده و کارشناسان حساب ایران، نخستین جامعه حسابداران و حسابرسان ایرانی به ثبت رسید .

انواع حسابرسان :

اول . حسابرسان مستقل

دوم . حسابرسان داخلی ← هدف اصلی حسابرس داخلی بازرسی و ارزیابی مؤثر بودن کنترل های داخلی و نحوه انجام وظایف محول به واحدهای مختلف شرکت می باشد .

سوم . حسابرسان دیوان محاسبات ← حسابرسی دستگاههای دولتی به منظور انطباق اعتبارات مصرف شده با قانون، وظیفه حسابرسان دیوان محاسبات می باشد .

نکته : وظیفه اصلی حسابرسان دیوان محاسبات ، حسابرسی رعایت می باشد .

چهارم . ممیزان دارایی ← با توجه به اظهارنامه های مالیاتی ، درآمد مشمول مالیات موسسات را با هدف اطمینان از رعایت قوانین و مقررات مالی در تهیه آنها مورد بررسی قرار می دهند .

پنجم . ذی حساب یا ناظر مالی ← ذی حساب به عنوان عامل خزانه ، مسئول تحویل و نگهداری وجوه نقد و نقدینه های دولتی و سپرده ها و اوراق بهادار است . ذی حساب زیر نظر وزیر یا رئیس سازمان مربوطه وظایف خود را انجام می دهد .

نکته : هدف اصلی ذی حساب رسیدگی به کلیه درآمدها ، هزینه ها ، دریافت ها و پرداخت ها و نیز صورت های مالی دستگاه های دولتی است .

ششم . **بازرس قانونی** ← فردی است که طبق مقررات قانون تجارت توسط مجمع عمومی صاحبان سهام تحت شرایط خاصی تعیین می شود .

نکته : هدف اصلی بازرس ، کشف اشتباه و تقلب می باشد .

مهمترین وجه متمایز حسابرس داخلی و حسابرس مستقل ← استقلال حسابرس مستقل .

اعضای کمیته حسابرسی ← ۳ تا ۵ نفر غیرموظف هیئت مدیره

دلیل اصلی وجود حرفه حسابرسی مستقل وظیفه اعتبار دهی به صورت های مالی می باشد.

از تفاوت های حسابداری و حسابرسی :

- ✓ حسابدار معاملات و فعالیت های مالی را به طور روزانه در دفاتر ثبت می کند، در صورتی که حسابرسی به صورت مقطعی یا در آخر سال مالی رسیدگی می نماید.
- ✓ حسابرس نسبت به حسابها و صورتهای مالی که رسیدگی کرده گزارش تهیه می نماید ولی حسابدار معمولاً گزارشی ضمیمه حسابهایی که تهیه نموده نمی کند.
- ✓ مسئولیت حسابرس و حسابدار کاملاً از یکدیگر متمایز می باشد .
- ✓ استفاده از روش های نمونه گیری
- ✓ تردید نسبت به صحت حسابها

ویژگی های شخص مسئول اعتباردهی ← داشتن صلاحیت فنی و دانش تخصصی و مستقل از شرکت مورد رسیدگی بودن

انواع حسابرسی از نظر ماهیت رسیدگی :

- ✓ رسیدگی ویژه (خاص) ← رسیدگی و اظهار نظر حسابرس تنها در یک مورد خاص و نه کل صورت های مالی . مثل رسیدگی به صورت های مالی به منظور تعیین ارزش ویژه .

✓ بررسی سیستم

- ✓ رسیدگی های اثباتی ← رسیدگی به تک تک اقلام مندرج در صورت های مالی و اثبات صحت و سقم آنها جهت اظهار نظر در مورد صورت های مالی

انواع حسابرسی از نظر دلیل ارجاع کار :

- ✓ الزامی ← مطابق قانون یا مراجع ذی صلاح واحد تجاری باید حسابرس انتخاب کند . مثل شرکت های سهامی عام که در مجمع عادی سالیانه خود باید حسابرس انتخاب کنند .

✓ **اختیاری** ← در این موارد واحد تجاری الزامی به انتخاب حسابرس ندارد و در صورت تمایل افراد ذی صلاح حسابرس انتخاب می شود. مثلاً در قوانین تجاری ایران در شرکت های سهامی خاص الزامی به انتخاب حسابرس نیست.

انواع حسابرسی از نظر زمان انجام کار :

✓ **ضمنی (میانه)** ← پایه و اساس حسابرسی نهایی می باشد.

نکته : در حسابرسی ضمنی معمولاً بررسی سیستم کنترل های داخلی مستقر در شرکت مورد رسیدگی انجام می شود.

✓ **نهایی** ← رسیدگی به صورت های مالی نهایی یک دوره مالی پس از تکمیل آنها در پایان سال مالی که محدود به انجام رسیدگی اثباتی در مورد اقلام مندرج در صورت های مالی می باشد.

نکته : در حسابرسی نهایی، اقلام صورت های مالی مورد رسیدگی قرار میگیرد. این رسیدگی معمولاً پس از پایان سال مالی صورت گرفته و محدود به انجام رسیدگی های اثباتی در مورد اقلام مندرج در صورت های مالی می باشد.

✓ **مداوم** ← حسابرس به دلیل ماهیت خاص کار و یا حجم زیاد عملیات ترجیح میدهد به طور مداوم در ضمن سال مالی در شرکت حضور داشته باشد

انواع حسابرسی از نظر شیوه انجام کار :

✓ **سندرسی** ← حسابرس معاملات مختلفی را که در دفاتر و مدارک مؤسسه مورد رسیدگی ثبت شده با مراجعه به اسناد اولیه رسیدگی کرده و نسبت به صحت و سقم مندرجات دفاتر و مدارک تصمیم می گیرد.

✓ **مبتنی بر ترازنامه**

✓ **مبتنی بر ریسک** ← حسابرس بخشهایی را که موجب بیشترین اشتباه، تحریف و تقلب در صورت های مالی می باشند را شناسایی و بیشترین زمان حسابرسی را به این بخشها اختصاص می دهد.

نکته : روشی که حسابرس اقلام مورد نظر را انتخاب و سپس از طریق مراجعه به مدارک اولیه مربوطه سعی در اثبات اقلام مندرج در صورت های مالی می نماید ← **حسابرسی ترازنامه ای**

حسابرسی ترازنامه ای ← **حسابرسی** که در آن ابتدا اقلام صورت های مالی بررسی گردیده و سپس اقلام مهم و مواردی که نیاز به بررسی خاصی دارد مشخص و مورد رسیدگی قرار می گیرد.

انواع حسابرسی از لحاظ سایر موارد :

✓ **صورت های مالی** ← هدف حسابرسی صورت های مالی تعیین مطابقت صورت های مالی ارائه شده با استانداردهای حسابداری و اطمینان از ارائه منصفانه صورت های مالی و عاری از تحریف با اهمیت بودن آنها است.

حسابرسی رعایت ← جزء لاینفک حسابرسی صورت های مالی است.

نکته : معیار مورد استفاده در حسابرسی رعایت ← قوانین و مقررات

نکته : به بررسی میزان انطباق صورت های مالی با قوانین ، ضابطه ها و دستورالعمل ها و بخشنامه ها می پردازد .

✓ عملیاتی کار حسابرسان داخلی شرکت نمونه ای برای حسابرسی عملیاتی است .

نکته : مولفه های اصلی حسابرسی عملیاتی عبارت اند از :

اول. اثر بخشی میزان دست یابی به اهداف

دوم . کارایی نسبت نتایج به دست آمده از عملیات (ستانده) به منابع مصرف شده (داده) یا به عبارت دیگر میزان موفقیت یک واحد تجاری در استفاده بهینه از منابعی که در اختیار دارد .

سوم . صرفه اقتصادی تلاش در جهت حداقل کردن هزینه تحصیل و استفاده از منابع سازمان با حفظ کیفیت مناسب .

انواع استانداردهای حسابرسی عبارت اند از :

اول . استانداردهای عمومی

✓ صلاحیت حرفه ای و آموزش کافی

✓ استقلال رای

✓ اعمال مراقبت حرفه ای

نکته : عبارت حسابرس با توجه به الزامات حرفه ای و نوع و حجم کار موضوع حسابرسی دفاتر و اسناد مورد نیاز خود را از مؤسسه درخواست می نماید جزء استاندارد عمومی است .

دوم . استانداردهای اجرای عملیات

✓ برنامه ریزی کافی و سرپرستی

✓ کسب شناخت کافی از ساختار کنترل های داخلی

✓ جمع آوری شواهد کافی و قابل اطمینان

نکته : در استانداردهای اجرای عملیات ، عملیات حسابرسی باید به نحو کافی و مناسب برنامه ریزی شود و بر کار کارکنان به گونه مناسب نظارت شود .

سوم . استانداردهای گزارشگری

✓ مطابقت ارائه صورت های مالی با اصول حسابداری

✓ به کار گیری یکنوخت اصول و استاندارد های حسابداری

✓ افشای کامل اطلاعات و اظهار نظر درباره کلیت صورت های مالی یا عدم اظهارنظر